

Слово във ВУАРР, Пловдив от Проф. Славик Табаков (23 Май 2017):

Един Лондонски Пловдивчанин разказва за Преоткриването на България в Нас

Уважаеми Г-н Ректор, Уважаеми Членове на Академичният Съвет,

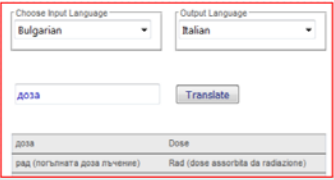
Скъпи Преподаватели, Студенти, Приятели и Гости,

Най-напред искам сърдечно да благодаря за голямата чест която ми оказвате с почетната титла Доктор Хонорис Кауза на Висшето Училище по Агробизнес и Развитие на Регионите (ВУАРР). Когато посетихме скоро със съпругата ми ВУАРР бяхме изключително впечатлени от постигнатото за 25 години. Нашият скромнен принос към ВУАРР беше в самото му начало. Целият прогрес на Висшето Училище е плод на неуморния устрем на основателя му и Ръководител Проф. Димитър Димитров, с които се познаваме вече близо 40 години.

Тъй като не съм специалист по агробизнес, преди да споделя с вас мислите си за преоткриването на България в нас самите, искам да кажа няколко думи за професията си и постиженията в нея, които направиха международните колективи които ръководих подкрепян от съпругата ми и колега Д-р Ася Табакова.

Моята професия е медицинска физика – науката чиито обект е медицинската техника: от ултразвуковите и рентгенови апарати до магнитно резонансните скенери. Започнах кариерата си в Медицинския Университет Пловдив, където инсталирах с колеги първия цифров рентген в България (1985). През 1991 бях поканен в Кралския Колеж Лондон, където работя и до сега като Директор на един от най-големите в света курсове по медицинска физика. От 2015 съм Президент на Международната Организация по Медицинска Физика, която обединява всички 25,000 такива специалисти по света. Вие рядко ни виждате в болниците, тъй като ние не сме в директен контакт с пациентите. Но медицинската техника е един от основните стълбове на съвременната медицина. Моите приноси в тази професия са свързани с образованието - разработването на първото електронно обучение по медицинска физика, което е и едно от първите в света изобщо, създадено преди съществуването на термините електронно обучение и електронни книги. Тези приноси бяха свързани със 7 Европейски проекта, които разработих и ръководих в продължение на 20 години, и в които взеха участие чудесните ми колеги от Великобритания, Италия, Швеция, България, Ирландия и други страни [1].

Един от продуктите на тези проекти беше втория в света компакт-диск с ISBN номер като печатна книга. Сега навсякъде се ползват електронни книги, но началото не беше леко. Първи три такива диска в света бяха създадени само за 4 месеца и ние сме горди че бяхме едни от пионерите на цифровите публикации. Нашите материали за електронно обучение се разпространиха бързо по света и сега се ползват в над 100 страни, поради което през 2004 получихме първата награда на Европейския Съюз за образование *Леонардо Да Винчи* [2].

Първите 3 в света бази данни на CD с ISBN-номер 1. Atlas of Pathology: Urological Pathology CD-ROM, 30 Dec 1997, Springer-Verlag, ISBN 3540146571 2. EMERALD Image Database, Training Courses in Medical Radiation Physics CD-ROM, 19 Feb 1998, King's College London, ISBN 1870722035 3. Developmental Psychology Image Database CD-ROM, 30 April 1998, McGraw-Hill, ISBN 0072896914 www.emitel2.eu	 EU Leonardo da Vinci Award, 2004
Първи бази данни дискове с ISBN-номер, наш CD и Многоезичен речник по Мед.Физика	Разпространение на нашите е-учебни материали по света и първа награда на ЕС - Леонардо да Винчи

Тъй като тези материали се ползваха в толкова страни беше необходим много-езичен терминологичен речник по медицинска физика, които създадохме за няколко години и който вече има преводи на 29 езика (11 азбуки). На базата на Речника създадохме първата Енциклопедия по Медицинска Физика. За тези цели събрахме колектив от над 300 водещи специалисти от 36 страни. Това е най-големият проект в професията ни. Имаме снимка със съпругата ми, която координираше работата на колектива, на която зад нас е част от Съдържанието/Индекса на Енциклопедията, който добре показва обема на работата. Софтуера за Речника и Енциклопедията бяха създадени у нас от инж. Асен Цветков и Проф. Магдалена Стоева от Медицинския Университет в Пловдив. Тези материали сега се ползват от хиляди специалисти на месец и бяха от основните предпоставки за двойният ръст на професията по света през последните 20 години [3].

Активно участвах и в проекти на Българското Министерство на Образованието за разработването на система за Университетска самооценка и на методология за Университетска акредитация, подобни на тези в Европа. Паралелно с това спомогнах за създаването на 15 Магистърски курса по медицинска физика в различни страни, първият от които беше тук в Пловдив. Курсовете които ръководя в Кингс Колеж Лондон и в центъра на Юнеско ICTP в Триест обучиха близо 1/4 от младите медицински физици в Англия и респективно 1/4 от тези в страните с нисък и среден доход. Имам студенти в над 50 страни и се радвам че това беше оценено на различни места, като съм особено благодарен на колегите ми от Медицинския Университет в Пловдив, за почетния докторат който ми присъдиха през 2015 [4]. Заедно със съпругата ми описахме тези проекти в онлайн книга за е-обучение [1].

Независимо че живея и работя в Лондон и имам професионални дейности по целия свят, България и Пловдив са били винаги в сърцето ми. Българите в чужбина не са забравили страната си. Родолюбиви хора създадоха 16 Български училища в Англия [5], които не подготвят тясно мислещи ученици, а напротив, такива които да интегрират нашата култура и история с тази на Европа. Искам да отворя скоба, че тук не трябва да се смесва политическия процес Брекзит с изключително богатата

култура на Великобритания, която е била винаги на една от водещите позиции в Европейската култура. Много често ние българите в чужбина сме на предния фронт – в центъра на интерфейса, който създава мнение за страната ни у местните хора. Така е в много страни по света, където българите допринасят както към страната където живеят, така и за този интерфейс. Нашето семейство е било винаги много активно в този процес на културен обмен и сме се стремили да го подпомогнем където можем.

Една от тези малки помощи беше свързана с приятелството ни с Проф. Димитров – през 1992 обикаляхме заедно различни аграрни колежи в Англия и спомогнахме за началните връзки. Най-успешния и най-радушен прием получихме в Чипнъм от Питър Морис - Директора на Лакхъм Колеж. Това което сполучихме тогава беше да се ползва у нас част от опита и учебните програми на този престижен колеж за млади фермери [6]. Хлябът, който Проф. Димитров направи от тази мая беше невероятен! Успеха на ВУАРР е плод на всички негови преподаватели и студенти, но е предимно продукт на огромния труд и поглед в бъдещето на Академик Проф. Димитров. На много места съм го давал за пример като човек, който за да осъществи идеала си не се спря пред никакви проблеми, и изгради този Университет за доброто на България.

	
Сем. Табакови с Проф. Д. Димитров и Питър Морис в Лакхъм Колеж, Чипнъм 1992	Ася Табакова и Славик Табаков пред индекса (съдържанието) на Енциклопедията ЕМИТЕЛ

У нас има не малко положителни примери, но често или не ги забелязваме или не им отдаваме полагащата им се гласност. Затова реших в това слово да изтъкна няколко такива ярки примери, но ще започна като ви разкажа как аз стигнах до тях, как преоткрих за себе си България и нейното място в Европа. Това ми помогна психически не само за изграждането на големите проекти за които говорих, но и за дипломатичните ми отношения с колеги от много страни, а и за самочувствието ми като личност. Защото успехите които постигнахме минаха през много трудности и изпитания, в които човек трябваше да се чувства уверен че може да ги преодолее – т.е. трябваше да има здрав духовен гръбнак.

Бациният ми род Табакови е от Беломорска Тракия – един от основателите на град Деде Агач (днес Александрополис). Пра-дядо ми Никола Табаков [7] е имал

едно от най-големите стопанства в района, купил първия трактор, бил е първия Български кмет на Деде Агач. Обаче независимо от това се бори неспирно за освобождението на Тракия и Македония, касиер е на околийския комитет на ВМОРО, дава подслон на много чети минали оттам, дейно поддържа нашата църковна и училищна независимост. Когато Беломорска Тракия е отделена от България след Първата Световна Война той решава да остави всичко и праща синовете си Вълчо, Димитър и Янчо в „Стара България“, като след време и той се присъединява към тях. Синовете му минават през различни градове и накрая се установяват в Пловдив, където всички започват ново стопанство от нулата. Около тях в южния край на града се събират и други бежанци от Беломорска Тракия. Така основават нов квартал, който дядо ми Вълчо Табаков вписва в кметството като квартал „Беломорски“ [8]. Когато съм разказвал, тази история на мои приятели, някои често са ме питали защо пра-дядо ми е изоставил стопанство с хиляди декари земя, за да почне всичко отначало. Не съм намирал друг отговор освен пламенният му патриотизъм, докато точно преди 20 години providението не ми даде отговора.

През пролетта на 1997 бях изпратен на мисия като експерт на Международната Агенция за Атомна Енергия. Мисията беше в Малайзия и за първи път пътувах в Азия. Реших че по време на обратния полет, който беше през деня, ще заснимам на видео какво се вижда на всеки 15-20 минути, за да си представя по-добре най-големия континент на планетата, където живее 2/3 от населението на Земята.

Случи се ясен ден и от местото си имах добра видимост. Рано сутринта минахме над Андаманско море и Бенгалския залив, след което започна Индийския полуостров. Под мен се виждаше кафеникаво пространство. Камерата ми имаше отлично увеличение и скоро разбрах че всъщност летим над невероятно голямо наводнение. Сред водата имаше малки островчета – явно върхове на хълмове, върху които вирайки се през през увеличението на камерата, като че ли имаше скупчени хора. Никога не се бях чувствал така – летях в самолета на 9 километра над хора които се бореха за живота си! Беше като кошмарно съновидение, с тази разлика че беше истинско. Летяхме дълго над огромната страна и все бях под влиянието на гледката...

След това минахме над Арабско море и навлезохме в долния край на Арабския полуостров. Това което следваше беше дълъг полет над пясъци и дюни - суха еднообразна картина. По-нагоре минахме, мисля, някъде към Ирак/Кюрдистан и отново под мен се простираха пусти и каменисти местности, тук там със зелени петна, тук там със сняг. Изобщо не бях ял дотогава, смазан от суровата природа под мен, където живееха стотици милиони хора.

След време зелените петна станаха повече и отново навлезохме над море. Тогава в самолетите още нямаше екрани с карти на маршрута, и си помислих че сме над Каспийско море. Скоро хоризонта се показва в синьо-зелено и под нас се видя малък полуостров с къщи. Попитах стюардесата която минаше край мен, къде се

намираме. Тя погледна през люка и възкликна „Това е Несебър в България. Тук започва Европа! Вече сме си в къщи“. Ние всички пътници се бяхме вторачили надолу в Българската пролетна картина. Мисля че по-красиво нещо не бях виждал!

		
Над Индия - наводнение	Над Арабският полуостров	Над България (над Несебър)

Никога не бях виждал България идвайки от Азия и сега, след като бях летял близо 10 часа над голяма част от планетата и бях видял нейната сурова природа, усетих изключително силно дивата жива мощ на Българската земя. Чувствах се точно „...стреснат, трогнат, очарован..“ . От тук нататък до Лондон цялата Европа беше зелена... Често с приятели се бяхме шегували че страната ни е на края на Европа, но сега видях че за повечето хора по света, и за мен, тя беше началото на Европа!

Откритието е най-често в момента, в който виждаш под друг ъгъл, това което винаги е било около теб. Аз така преоткрих България, и като започнах да чета много за страната ни, за континента ни и за ранно-християнското изкуство, преоткрих за себе си, че тя е също едно от началата на историята на Европа, но често не го осъзнаваме, а и учебниците не ни го показват добре.

Така разбрах пра-дядо си и хилядите българи оставили родните си къщи и всичко материално за да запазят идентичността си. Затова реших да споделя с вас няколко големи примера от нашата история, които можем да видим от друг ъгъл. Сигурно знаете някои от тези примери, но ще се опитаме да ги погледнем различно. Те се развиват в различни векове, но показват перфектни решения на нашите предци в различни исторически моменти.

Обичам историята, но не съм историк и няма да говоря за специфичните дати, факти и документи, които трасират човешкия прогрес в една страна, а ще говоря за историята като онази осъзната сила, която изгражда духовния гръбнак на човека.

Ето тук сме в Пловдив – един от най-старите градове в света, постоянно обитаван от над 8000 години [9]. Където започнат разкопки излизат старини, предвидливо скрити от предците ни и от времето. Ако погледнем стъпалата на Античния театър ще се изумим колко хора трябва да са минали по тях, че да могат с кожените си сандали да изтрият камъка преди около 17 века. Кои са били тези хора, само Римляни ли са били? Римската управа е била успешна защото навсякъде е включвала местното население. Следователно много от тези хора са били

местните траки. А възможно ли е този огромен театър да е бил строен само от римляните? Не, разбира се. Някоя завоевателна армия не може да си позволи да води толкова много строители. Следователно голямата част от строителите на този обект са били също нашите предци, за които Херодот казва че са най-големия народ след индийския [10]. Може ли такъв народ изведнъж да изчезне, а всички други малки народи около него да останат, както някои се опитват да ни внушат? Не разбира се, няма логика, нима индийския народ може да изчезне?

Нашият народ е бил известен със своите строители [11]. Ето какво казва древния летописец Теофан в хрониките си [12]: „... Императора започна да възстановява Валентиановия водопровод... той събра майстори от различни места, довел от Азия и Понта 1000 зидари, 200 мазачи от Елада, и от островите 500 тухлари, а от самата Тракия 5000 майстори строители и 200 керимидчии ... след завършване на тия работи водата била докарана в града...”. Това ново изграждане на аквадукта в Константинопол е било в 768 година по времето на Константин Пети. След това аквадукта е работил над 700 години до голямото земетресение през 1509 г. Тази огромна постройка, строена от нашите предци, и досега си стои там. Ако сте били в Истанбул със сигурност сте я виждали или сте минавали под внушителните ѝ арки. Но едва ли сте си представяли, че е била правена от 5000 тракийски майстори!

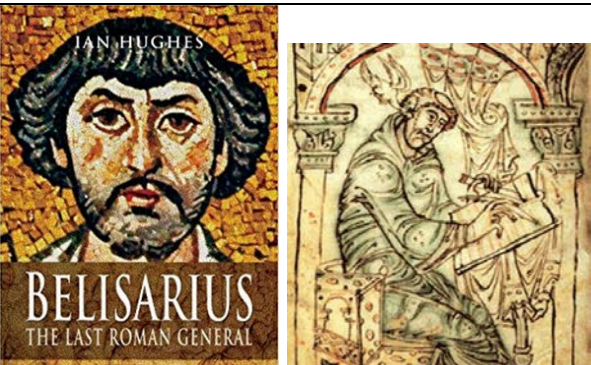
 	
Стъпалата на Античния театър в Пловдив	Аквадукта на Константинопол, пре-изграден от 5000 тракийски майстори през 768 г., Истанбул сега

Приносите на траките в човешката цивилизация е огромно, но досега някои го подминаваха. Тяхното участие в Римската Империя е много силно – в изкуството, в строителството, в управлението и т.н. Неслучайно често се говори за Трако-Римска култура. От тракийско потекло са и тези които отварят пътя на християнството в Европа – Императорите Галерий и Константин Велики (родени съответно в Сердика и в Ниш) – с техните едикти започва християнизацията на Европа. Редица учени, богослови и пълководци са от тракийско потекло - да споменем само Дионисий от Скития (Добруджа) и Генерал Велизарии (роден в Сапарева Баня).

Повечето от първо-основателите на Източната Римска Империя (Византия, както сега я наричаме) са от тракийско потекло. Голяма част от това на което се възхищаваме в Истанбул е направено от тях. Естествено това което е писано за

тях от онова време е на латински или коине-гръцки – два от трите разрешени канонични езика, а и много от хората по онова време са латинизирали имената си. От тракийско потекло е и най-изтъкнатия Византийски Император Юстиниан, постановил изграждането на прочутата катедрала Св София. В някои хроники името на чичо му е Император Юстин Траки [13], а Българските Църковни Жития, и Писанията на учителя му Богомил, дават родното му име като Управда, а на съпругата му - Божидара, които в превод са Юстиниан и Теодора [14].

		<u>Първи Императори на Източната Римска Империя (Византия) от тракийско потекло: (от 310 г. до 630 г.)</u>
Римските Императори (от тракийско потекло) издали Едиктите, които водят до християнизацията на Европа: Галерий (роден в Сердика) и Константин I (роден в Наисус/Ниш)		Константин I (Велики); Лициний, Констанций; Констанс I ; Юлиан; Йовиан ; Валентиан ; Валент ; Маркиан; Лъв ; Лъв II ; Юстин I ; Юстиниан Велики ; Юстин II ; Тиберий II ; Фока В 330 г. град Неа Рома (както е назван от Константин) е създаден върху тракийския град Византион

	
Император Юстиниан/Управда (Justinian), роден в Тауресиум/Градище, създава Кодекс Юстиниани (на който се базира Европейското право) и Теодора/Божидара, утвърждава култа към Света Богородица (мозайки от Равена)	Генерал Велизарий (Belisarius,) роден в Германе/Сапарева Баня, разширява Римската Имерия до най-голямата и площ ; Св. Дионисий (Dionysius Exiguus) от Скития (Добруджа) създава календара AD (Anno Domini)

Тази тракийска връзка е причината Византия и България да си помагат в редица важни моменти, независимо от обичайните междусъседски разпри.

Такъв важен момент е най-мощното настъпление на Арабския Халифат към Европа през 717-718 година. Той завладява цялата Азиатска част на Византия и обсажда Константинопол с огромна армия – между 120,000 и 200,000 по различни източници [15]. След едногодишна обсада столицата на Християнската Империя е на път да падне. В това време от другия край на Европа Испания и Португалия са вече победени от Халифата. Точно в този момент, както знаем, идва на помощ Българският владетел Тервел. Той напада многократно обсаждащата армада пред

Константинопол. Основните битки са през 718 г., когато хрониките казват че само за един ден войните му посичат 22,000 от обсадителите [16,17]. Обсадата се разпада, войските на Халифата се разбягват и той никога не се съвзема от това поражение [17]. През 732 година арабските войски от Испания се опитват да навлезат във Франция със значително по-малки сили – между 20,000 и 50,000 по различни източници, но са победени в битката при град Тур (Поатие) от френската армия на Шарл Мартел. Загубите и за двете страни са около 10,000 войни [18].

Битката при Тур е много важна и Шарл Мартел е възпят в много поеми и драми. Но Тервел, победителят който нанася основният удар в много-по голямата битка, е споменат сега само с няколко реда в голямото английско описание на Уикипедия за обсадата на Константинопол [15], а в световната литература има много малко за него [19]. Ние обаче не трябва да оставяме делото му да бъде пренебрегвано. У нас новите проекти за негови паметници и наименования на обекти са чудесни, но в международен аспект пред всички ни има задача, която ще изисква много години на добре обмислена, целенасочена и дипломатична работа. В тази насока, може би не случайно България поема за първи път председателството на Съвета на Европейския Съюз през 2018 г. - точно когато се навършват 1300 години от тази съдбоносна за Европа победа на Тервел.

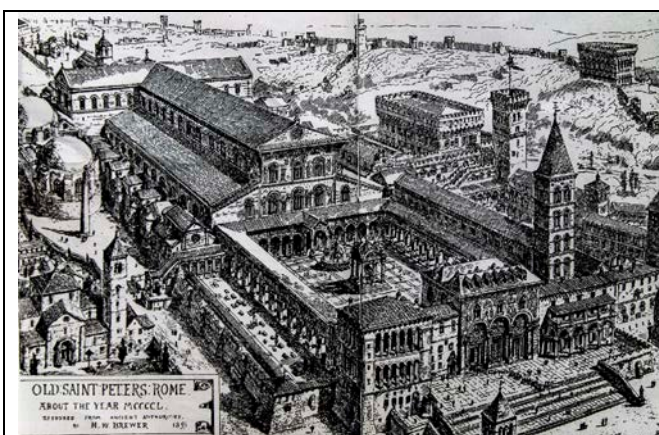
Аз споменах накратко само две събития от нашата история – събития оставили следи, ясно видими днес. Ако направим статистическа прогноза през поколенията, някои от строителите на аквадукта или воините на Тервел ще се окажат пра-пра ... пра-деди на някои от нас, дори в тази зала. Но ние често не го осъзнаваме. Да забравиш историята си, значи да не почиташ предците си – а те са навсякъде около нас – техните гени са във всяка наша клетка!

Ако искаме бъдещите поколения да почитат това което ние сега правим, то трябва и ние да почитаме това което предните поколения са постигнали. Чудесните изложби за Тракийското изкуство които се организират у нас и в чужбина правят точно това – показват истината за нашите предци, чието име е било затъпквано толкова векове. Аз съм извънредно щастлив като виждам как сега много родолюбиви историци, писатели, изследователи и обикновени хора подържат пламъка на тази памет. Този пламък трябва да гори във всички нас, като вектор в една посока напред, независимо от дребните амплитуди на ежедневието.

Част от подовите мозайки на голямата Базилика в Пловдив, в реставрация

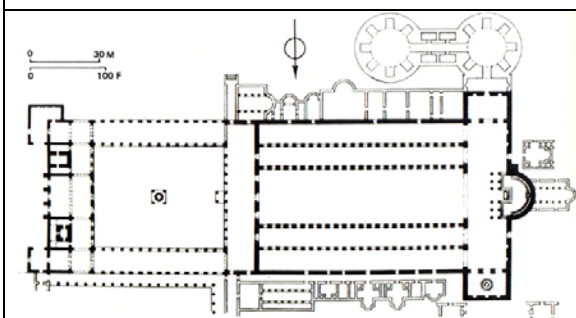
Нека се върнем в ежедневието. Уникалните мозайки които нашите специалисти разкриват сега в Голямата базилика на Пловдив са знак не само за строителните, но и за естетичните умения на нашите предци. Траките са един от първите народи приел християнството, нима някои друг ще дойде тук за да им прави мозайките с християнска символика в църквите? Реставрирането на тези уникални мозайки от нашите археолози и реставратори връща оживява една изгубена страница от миналото ни, която ние трябва да превърнем в бъдеще. Нашата базилика (наос 57x38 м.) [20] и вече несъществуващата стара базилика Св. Петър в Рим (наос 56x44 м.) [21,22] са едни от първите големи християнски храмове в света – което означава че Пловдив е бил още в 4 век един от най-големите християнски центрове. За да си представим как е изглеждала Голямата базилика на Пловдив трябва да видим запазените графики от старата базилика Св. Петър (папска базилика 11 века до 1505, върху нея е построена новата Св.Петър – сегашната папска базилика в Рим).

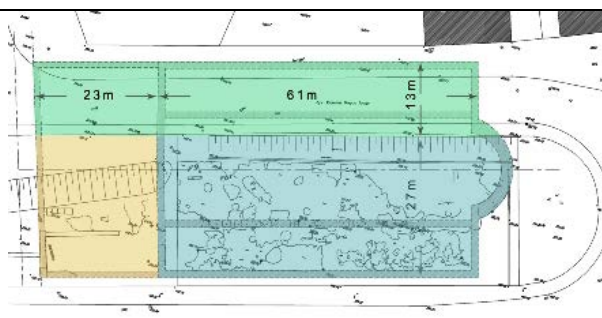
Старата базилика Св. Петър в Рим, строена в 4 век от Константин Велики (почти по същото време с Базилката в Пловдив) и съществувала до 16 век – графика от 1450 година.

Върешност на Старата базилика Св. Петър в Рим – вътрешната площ на църквата (наос) е само 15% по голяма от тази на Голямата базилика в Пловдив, строена също през 4 век.

План на старата базилика Св. Петър в Рим

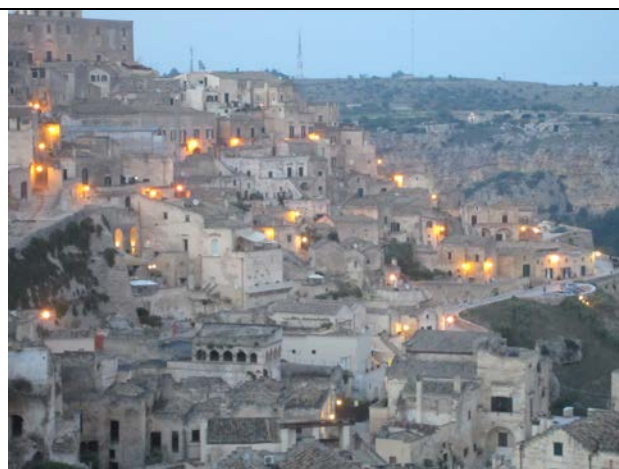
План на Голямата базилика в Пловдив

Само след година-две тук ще идват туристи от цял свят не само за да се възхищават на мозайките ни, но и на поклонение, както ходят в Аквилея [23] ! Това

ще са онези образовани хора, които ще формират мнението за България в своите страни. Трябва да сме подготвени с различни активности за показ на страната ни. В тази връзка, трябва да използваме уникалната възможност в момента за да възобновим идеята за изграждане в Пловдив на Постоянна Изложба за Траките – тук в древната Евмолпия, техния град. Няма да е трудно да се намерят и съберат средства за да се експонира на едно място цялостна картина за нашите предци – живот, изкуство, постижения и т.н. (не само на територията на България, а изобщо). Както няма да е трудно и да се постави един голям каменен надпис в началото на града „Добре дошли в Пловдив - един от най-старите градове в света”, та нали затова избраха Пловдив за Културна столица на Европа през 2019!

Миналото лято ходихме в град Матера в Италия, който заедно с Пловдив е Културна съ-столица на Европа. Един чудесен старинен град, в който кипеше трескава подготовка за 2019. На улицата се запrikaзвах с един бояджия, който се оказа учител, хванал се доброволно за тази работа. Каза ми: „Матера чакаше 2 хилядолетия за да дойде неиния ред да се покаже на Европа – ние ще я позлатим ако трябва”. А Пловдив чака 8 хилядолетия! Разбира се има Комитети и специалисти работещи по въпроса, но трябва да се хванем всички от цялата страна и да помагаме за да го подготвим и ние с „позлата” – имаме само година и половина! Можем да го направим иска се желание и действие сега – не по-късно!

Нека ви дам един малък пример за активно действие - преди повече от 20 години бях кръстил първия си Европейски проект ERM, акроним на Education for Radiation in Medicine (по моята професия), но всъщност посветен на Св. Апостол Ерм – първия Епископ на Пловдив и един от 70-те Апостоли на Христа. В началото малко хора обърнаха внимание на това (тогава още нямаше и икона на Св. Ерм), но ние продължихме, направихме тържество на проекта, заедно с хора от управата на града, това се поде и от други, направиха се и икони, и сега 31 Май – денят на Св. Апостол Ерм постепенно се приема като един от празниците на Пловдив [24].

Град Матера, културна съ-столица на Пловдив

Проект ERM, честване в Пловдив 1997

Нека ви дам друг много по-голям пример, този път свързан с времето на възстановяването на сегашната ни държава. От средата на 19 век възрожденците започват да градят основата на народното самосъзнание. От 1861 до 1874 година Христо Г. Данов издава 494,411 учебника и учебни помагала [25]. Ако прострем страниците на тези почти половин милион учебници, ще се образува към 20,000 км пътека – по тази пътека минава възрождението на Българския народ за да стигне до Априлската си Епопея и Подвига на Шипка. След Освобождението през 1878 целият народ впряга сили в образованието, което е основата на всяка държава. Невероятните темпове на това което се постига са изумителни – до 1891 България е вече на 13-то място в света по грамотност на младежите постъпващи в казарма. А по брой ученици на един учител е на 4-то място в света – след САЩ, Франция и Япония [26]. Обаче нихилизма и самоиронията ни свързват този период само с Алеко Константиновия Бай Ганьо. Вместо да се поучим от Алековата сатира, ние сме издигнали този отрицателен образ до нивото на гротескен народо-модел и забравяме че е имало хиляди други хора, които със сърце и душа са градили наново страната си – люлката на славянската култура. За пример, само през 1911 година България има около 6500 студенти (в страната и в чужбина), почти колкото са студентите в подобната по население но много по-богата Швеция през същата година (6800 студенти) [26]. Това показва че когато хората искат, те могат, независимо от материалното си състояние.

Стотици примери могат да се дадат за това което можем да направим за себе си, за страната си, за човечеството... Просто трябва да сме дейни и позитивни, да си помагаме, да създаваме качествен резултат и да вярваме в силите си! Това е духовният гръбнак, за който говорих в началото.

Всичко което изграждаме сега е върху стъпалата изградени от хората преди нас. Затова искам в края на това слово да подчертая още веднъж огромния мащаб на делото на Св. Св. Кирил и Методий, за да погледнем на 24 май по-широко – не само като празник на Българската Просвета и Култура и на Славянската Писменост, а като нещо обединяващо нашия континент и милиони хора по света.

Един от първите официални актове на Папа Йоан Павел Втори е на 30 Декември 1980 г. когато той издава Апостолическото послание *Egregiae Virtutis*, или Безмерно Достоянство, с което обявява Св. Св. Кирил и Методий за Покровители на Европа (заедно със Св. Бенедикт Нурсийски) [27]. Колко често се замисляме как нашите първо-учители са свързани с Европа? Това Достоянство за тях не е само защото тяхното дело води до християнизацията на славяните - близо 40% от сегашното население на Европа, а и защото, както знаем, те извоюват правото на славянския език да стане каноничен.

Св. Св. Кирил и Методий защитават това право на майчиния си език 3 пъти. Първо през 863 година (преди тръгването им за Моравия) Патриархът на Константинопол Фотий благославя Глаголическата азбука и обявява славянския език за каноничен (както знаем дотогава Богослужението е било само на трите канонични езика –

Еврейски, Коине-Гръцки и Латински). След това Св. Кирил защитава езика ни в Рим пред съвета на Папа Адриан Втори, който също благославя славянските книги и признава езика ни за каноничен през 868 година. Но след смъртта на Св. Кирил привържениците на три-езичието продължават да оспорват това. Налага се Св. Методий да защити за трети път каноничното място на славянския език през 879 г., което е признато и от съвета на Папа Йоан Осми. Но след като Св. Методий почива, и езика и азбуката са забранени в Моравия през 886 година [28,29].

Ако не беше България тогава да подължи делото на светите братя чрез техните ученици Климент, Наум, Ангеларий, Горазд и Сава, и да направи всичко възможно за развитието и разпространението на нашата писменност и литература, то триезичната догма щеше да остане де факто в сила. Признаването на нашия език за каноничен, и отстояването на това достижение от България, става пример и за другите Европейски страни да проповядват Божието слово и на техните родни езици, разбираеми за обикновените хора. Това създава най-здравата основа за християнизацията на Европа.

Ако отидете в Рим отделете няколко часа за да посетите базиликата Санта Мария Маджиоре, където са благословени Богослужебните книги написани на нашия език. След това слезте в криптата на базиликата Сан Клементе, където е гробът на Св. Кирил [30], за да се поклоните пред това невероятно дело, и да помислите, че ако не бяха Тракийските Императори на Римската Империя, ако не бяха войните на Тервел и Българското Царство, ако не бяха Светите Седмочисленици и Българската Църква, ако не беше неутолимата жажда на Българския народ за знания на собствен език, то историята на Европа щеше да бъде съвсем различна!

Рим - Базилика Сан Клементе, Крипта – Папа Йоан Павел II пред гроба на Св. Кирил

Св. Седмочисленици (София): Кирил, Методий, Климент, Наум, Ангеларий, Горазд, Сава

Затова когато на 24 май излезем с новите си дрехи да почетем този най-светъл празник, нека също излезем с ново виждане за празника, за историческото място на страната ни, и за нас самите – като наследници на тези които градиха една важна част от културната традиция на Европа, и като строители на бъдещето й *ведно с другите народи!*

Честит Празник!

Литература

1. Tabakov S., Tabakova V., *The Pioneering of e-Learning in Medical Physics*, Valonius Press, ISBN 978-0-9552108-4-6, London, 2015, , www.emerald2.eu/e-learning-bq , access 2 April 2017
2. *King's consortium wins inaugural EU award*, King's College London, Comment No.158, p6, 2005, <http://www.kcl.ac.uk/newsevents/publications/comment-archive/pdfs/2005/comment-158.pdf> , access 2 April 2017
3. Tabakov, S., 2016, *Global Number of Medical Physicists and its Growth 1965-2015*, J. Medical Physics International, vol.4, No.2, p78-81, <http://www.mpijournal.org/pdf/2016-02/MPI-2016-02-p078.pdf> access 2 April 2017,
4. Проф. Славик Табаков – от славната фамилна история до медицинската физика, Novoplovdiv, 9 Dec 2015, <http://novoplovdiv.com/news/prof-slavik-tabakov-ot-tsialata-familna-istoria-do-meditsinskata-fizika> , access 2 April 2017
5. *Bulgarian Schools in the UK*, <http://uksimple.info/UKInfo/Links/BulgarianSchoolsintheUK/tabid/677/language/en-GB/Default.aspx>, access 2 April 2017
6. Димитров, Д., *Отворени Врати към Света - 10 Гдини Висше Училище „Земеделски Колеж“ Пловдив*, 2002
7. Никола Табаков, Уикипедия, https://bg.wikipedia.org/wiki/Никола_Табаков , access 2 April 2017
8. Табаков, Д. В., *Табаковия Род*, 1999, Частна сбирка
9. *The World's 20 Oldest Cities*, The Telegraph, 14 June 2016, <http://www.telegraph.co.uk/travel/galleries/The-worlds-20-oldest-cities/1old-plovdiv/> access 2 April 2017
10. Herodotus, *History*, Book V, <http://classics.mit.edu/Herodotus/history.5.v.html> access 2 April 2017
11. Чилингиров, А., *Църквата „Свети Герман“ до Преспанското езеро*, Берлин, 2001
12. Theophanis Chronographia, *De artificibus e Thracia Constantinopoliim ab Imperatore adductis*, ГИБИ III, 1960, p.273
13. Cawley, C., *Profile of Justinian I and his family*, (includes citation from Zonaras, mentioning Justinian's uncle – Emeror Justin as Justinus Thraci), 2006, http://fmj.ac/Projects/MedLands/BYZANTIUM.htm#_Toc204564465 , access 2 April 2017
14. Сотиров, Г., *Покушението над Юстиниан*, Булга Медиа, ISBN 9789549670271, София, 2016, също електронно издание: <http://www.otizvora.com/2016/04/7670> , access 2 April 2017
15. *Siege of Constantinople (717–718)*, Wikipedia, [https://en.wikipedia.org/wiki/Siege_of_Constantinople_\(717%E2%80%93718\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Siege_of_Constantinople_(717%E2%80%93718)) access 2 April 2017
16. *История на България, глава 2: България през VIII в.*, Издателство на БАН, ISBN 953147839, София, 1981, с.116-117
17. Norwich, J., 1990, *Byzantium the Early Centuries*, Penguin Books, ISBN 0140114475, London, 1990, p.353
18. *Battle of Tours*, Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Tours access 2 April 2017
19. Rodriguez J., *10 Forgotten Battles That Shaped History.*, <http://listverse.com/2014/08/24/10-forgotten-battles-that-shaped-history/> , access 6 April 2017
20. *Голяма Базилика*, <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=1813458&page=5>, access 12 April 2017

21. Basilicas: A New use for an old form, Outline of Old St. Peter's,
<http://users.clas.ufl.edu/sterk/imagesla/images9.18.htm>, access 12 April 2017
22. Hennessy C, Early Christian and Medieval Rome, ISBN 978-09576628-1-0, London 2017
23. Marini G (Ed), I Mosaici della Basilica di Aquileia, ISBN 88-7328-012-9, Ciscra Edizioni, 2003
24. Изявени Пловдивчани Личностна Енциклопедия, Талант, ISBN 9786192031725, Пловдив, 2016
25. Янев, В., Пловдивски Книжовни Дейци и Писатели през Възраждането. Писателите на Източна Румелия (част за Христо Г. Данов), http://liternet.bg/publish13/v_ianev/plovdivski.htm, access 12 April 2017
26. Цветков, Е., Българското Образование в края на 19-ти век и началото на 20-ти век,
<http://bulgarinut57.blogspot.co.uk/2013/02/19-20.html> , access 2 April 2017
27. Egregiae Virtutis, Wikipedia, https://bg.wikipedia.org/wiki/Egregiae_Virtutis , access 2 April 2017
28. Станчев, К., Попов, Г., Климент Охридски, Университетско Издателство Климент Охридски, ISBN 9535372431, София, 1988
29. Димитров, Б., 12 Мита в Българската История, Фондация Ком, ISBN 9549165213, София, 2005
30. Сан Клементе (Рим), Wikipedia, [https://bg.wikipedia.org/wiki/Сан_Клементе_\(Рим\)](https://bg.wikipedia.org/wiki/Сан_Клементе_(Рим)) , access 2 April 2017

ВУАРП Пловдив има днес над 6,000 студенти, и лаборатории и филиали в Пазарджик, Русе, Велико Търново и Силистра (нов випуск)

Prof. Slavik Tabakov, PhD, Dr h.c., FIPEM, FHEA, FIOMP
Founding Program Director for MSc in Medical Eng. & Physics and MSc Clin. Sciences

President IOMP (International Organization for Medical Physics – www.iomp.org)
Founding Co-Editor of IOMP Journal *Medical Physics International* –
www.mpijournal.org
Dept. Medical Engineering and Physics
King's College London – Faculty of Life Sciences and Medicine
Faraday Building, King's College Hospital, London SE5 9RS, UK
EMITEL Medical Physics Encyclopaedia - www.emitel2.eu

S.Tabakov and V.Tabakova